

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

Історія релігій Сходу

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЧЕРНІГІВСЬКИЙ
КОЛЕГІУМ»
ІМЕНІ Т.Г. ШЕВЧЕНКА**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ ТА
СОЦІОГУМАНІТАРНИХ
ДИСЦИПЛІН ІМЕНІ
О.М. ЛАЗАРЕВСЬКОГО**

**КАФЕДРА
ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ ТА
МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН**

Освітній ступінь
Галузь знань
Спеціальність
Освітньо-професійна програма
Кількість кредитів
Рік підготовки, семестр
Компонент освітньо-професійної програми
Дні занять
Мова викладання
Консультації

**бакалавр
03 ГУМАНІТАРНІ НАУКИ
032 ІСТОРІЯ ТА АРХЕОЛОГІЯ
«Історія та археологія»**

**4
2 рік, IV семестр
Вибіркова дисципліна**

згідно з розкладом

українська

щовівторка 13.00–14.20 (304 кабінет, з
можливістю дистанційної роботи на
платформах ZOOM та Google-class).

Викладач

доктор історичних наук, доцент

Кондратьєв Ігор Вікторович

Контакти

E-mail: kooondrat2015@gmail.com

Facebook Messenger Ihor Kondratiev

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Історія релігій Сходу» розкриває історію релігій на Сході від найдавніших часів до сьогодення. Вона покликана ознайомити студентів із світовими релігіями, напрямками, течіями та культурами на Сході, визначити провідні ідеї та духовні цінності східних релігій, розкрити їх виключний вплив на суспільні та політичні процеси. Вивчення дисципліни сприяє процесу формування системи знань з всесвітньої історії та навичок використання набутих знань в педагогічній діяльності.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є поява та розвиток релігійних уявлень в східних суспільствах та їх впливу на соціальні, культурні та економічні процеси.

Програма навчальної дисципліни складається з двох змістових модулів:

1. Політеїстичні релігії на Сході.
2. Монотеїстичні релігії на Сході.

Метою викладання навчальної дисципліни «Історія релігій Сходу» є формування у студентів компетентностей в галузі історичної та педагогічної освіти, набуття практичних навичок вивчення та викладання історичної науки на основі усвідомлення закономірностей та характеру історичного процесу, розвитку наукового аналізу та оволодіння практичних навичок роботи з історичними джерелами та науковою літературою.

ФОРМУВАННЯ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ І РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Шифр згідно ОПП	Компетентності
ЗК 2.	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
ЗК 3.	Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.
ЗК 4.	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
ЗК 6.	Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК 7.	Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
ЗК 8.	Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.
ЗК 9.	Здатність бути критичним і самокритичним.

СК 1.	Усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами в минулому та сучасності.
СК 2.	Усвідомлення відмінностей в історіографічних поглядах різних періодів та в різних контекстах.
СК 3.	Усвідомлення соціальних функцій історика, розуміння можливості використання історії для досягнення політичних цілей, в тому числі наслідків зловживання історією.
СК 4.	Здатність використовувати у професійній діяльності наукові праці та інформаційно-довідкові видання (бібліографічні довідники, путівники до архівних фондів, архівні описи тощо), сучасні інформаційно-пошукові системи.
СК 5.	Здатність відшукувати необхідні для освітньої та наукової діяльності історичні джерела (архівні та опубліковані документи, етнографічні, картографічні матеріали, музейні експонати, археологічні артефакти і т. п.).
СК 6.	Здатність використовувати релевантні методи опрацювання історичних та археологічних джерел, зокрема інструментарій спеціальних історичних дисциплін, а також сучасні інформаційні технології для обробки історичних даних.
СК 7.	Здатність використовувати фахові знання та професійні навички для виявлення, охорони та популяризації історикокультурної спадщини.
СК 8.	Здатність використовувати у фаховій діяльності знання гуманітарних та соціальних наук, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні й соціальні події та явища.
СК 9.	Здатність працювати з історичними текстами і документами, коментувати, анотувати їх відповідно до певних критеріїв; презентувати і обговорювати результати наукових досліджень.
СК 10.	Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією.
СК 13.	Здатність визначати причинно-наслідкові зв'язки розвитку людської цивілізації, основні етапи її становлення
	Результати навчання
ПРН 1.	Знати найважливіші факти історичного минулого українського народу і історії людства загалом, а також мати більш глибокі знання про певний історичний період або проблему.
ПРН 2.	Розуміти контекст і причини відповідних історичних подій та використовувати ці знання у професійній діяльності.
ПРН 3.	Знати основні підходи до вивчення вітчизняної та світової історії, принципи і методи історичного пізнання, основні типи і види історичних джерел.
ПРН 4.	Володіти понятійно-категоріальним апаратом історичної науки, професійно оперувати науковими термінами, прийнятими у

	фаховому середовищі.
ПРН 5.	Вміти працювати з письмовими, речовими, етнографічними, усними, архівними та іншими історичними джерелами.
ПРН 8.	Брати участь у плануванні та виконанні наукових досліджень у сфері історії, презентувати результати досліджень, аргументувати висновки детальні знання про певний історичний період або проблему.
ПРН 10.	Застосовувати сучасні методики у процесі популяризації історії та археології, а також здійсненні різних видів педагогічної діяльності.
ПРН 11.	Здійснювати аналіз ситуацій з урахуванням історичного контексту та/або історичних передумов.
ПРН 12.	Здійснювати комунікацію з професійних питань з представниками наукових, громадських, релігійних і національно-культурних організацій і спільнот.
ПРН 15.	Застосовувати набуті спеціальні компетентності на широкому громадсько-політичному та суспільному рівнях, аргументувати важливість соціальних функцій історика в сучасному суспільстві.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

№	Назва теми	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Модуль I				
1	Вступ до курсу. Релігія народів Давнього Дворіччя та Давнього Єгипту	2		2
2	Зороастризм: основні положення та концепції		4	4
3	Ведизм	2		4
4	Брахманізм		2	4
5	Індуїзм	2	4	6
6	Релігії давнього Китаю	2		4
7	Конфуціанство	2		4
8	Релігії давньої Японії.	2		2
9	Буддизм	2	6	6
Модуль II				
10	Іудаїзм: основні положення та концепції	2	4	8
11	Напрямки та течії в іудаїзмі.	2	2	8
12	Іудаїзм та раннє християнство.	2		8
13	Іслам: основні положення та концепції. Священні книги.		2	8
15	Напрямки та течії в ісламі.		2	6
Разом за курс 120 годин		20	26	74

Тематика практичних занять

Модуль I.

Тема 1. Зороастризм: основні положення та концепції (4 год).

План:

1. Передумови виникнення зороастризму.
2. Авеста – священна книга зороастризму, основні релігійні концепції.
3. Морально-етичні принципи.
4. Культова практика зороастризму.

Тема 2. Брахманізм (2 год).

План:

1. Давні індійські культури. Ведизм.
2. Брахманізм, як релігійно-філософська система.
3. Упанішади – священна книга брахманізму (проблема життя і смерті; карма; містика Упанішад).
4. Релігійно-філософські школи брахманізму (даршани).

Тема 3. Індуїзм (4 год).

План:

1. Соціально-економічні причини появи індуїзму.
2. Релігійно-філософські основи індуїзму.
3. Універсалізм індуїзму:
 - а) шиваїзм і культ лінгаму;
 - б) вішнуїзм.
4. Культова практика індуїзму.

Тема 4. Буддизм (6 год.)

План:

1. Соціально-економічні та історичні умови виникнення буддизму.
2. Основні буддійські концепції
3. Морально-етичні норми.
4. Буддійська культова практика.
5. Напрямки та течії буддизму.
6. Регіональні особливості.
7. Ламаїзм.

Модуль II.

Тема 5. Іудаїзм: основні положення та концепції (4 год).

План:

1. Талмуд – священна книга іудаїзму:
 - а) утворення Талмуду;
 - б) структура та зміст;
 - в) світ містицизму Талмуду.
2. Філософські та моральні принципи іудаїзму.
3. Іудейські обряди та свята.

Тема 6. Напрямки та течії в іудаїзмі (2 год).

План:

1. Каббала – містичне релігійне вчення.
2. Хасидизм.
3. Реформований іудаїзм: основні течії та напрямки.
4. Єврейський релігійний екстремізм.

Тема 7. Іслам: основні положення та концепції. Священні книги (2 год).

План:

1. Структура та зміст Корану, його основні положення.

2. Догматичні та культові настанови в Корані.
3. Старозавітні сюжети в Корані.
4. Новозавітні сюжети в Корані.
5. Сунна.

Тема 8. Напрямки та течії в ісламі (2 год).

План:

1. Розкол ісламу, перші громадянські війни.
2. Основні течії сунітського ісламу:
 - а) харіджити, перше сектанство;
 - б) суфії та суфізм, суфійські ордени;
 - в) культ святих і вакхабізм.
3. Опозиційний іслам (шиїзм):
 - а) імаміти Персії;
 - б) шийтські секти, ісмаїлізм;
 - в) Алавіти та Алі-ілахі.
4. Модернізація ісламу ХХ ст.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1. Горбаченко Т., Лубський В., Лубська М. Історія релігій Світу. – К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 536 с.
2. Лубський В.І., Лубська М.В. Історія релігії. Підручник. – К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2004. – 696 с.
3. Рубель В.А. Історія середньовічного Сходу: Тематична хрестоматія. – К., 2011.

Допоміжна література:

1. Александра М., Крижанівська В., Ладиченко Т. Розвиток гуманістичних ідей в релігії: буддизмі, індуїзмі та джайнізмі // Історія в школі. – 1998. -№1.
2. Буддизм / Сост. В.В. Юрчук. – Минск: Современное слово, 2004, 320с.
3. Васильев Л. История Востока: В 2-х т. Т. 2. – М., 2001.
4. Васильев Л. История религий Востока. - М.:КДУ, 2015
5. Гейзель З. Еврейская традиция: Учебное пособие. – Иерусалим, 2002.
6. Голоси Стародавньої Індії. Антологія давньоіндійської літератури / Пер. з санскр. П.Ріттер. – К., 1982.
7. Ибн Хишам. Жизнеописание пророка Мухаммада. – М., 2002.
8. Ирмияева Т. Ю. История мусульманского мира. От Халифата до Ближневосточной Порты. – Свердловск, 2000.
9. Мухаммад Ф.Р. Исламская культура. – М., 2005.
10. Павленко Ю.В. Історія світової цивілізації. Соціокультурний розвиток людства. – К., 1996.
11. Павлов С.В. Географія релігій. – К.,1998.
12. Павлов С.В., Мезинцев К.В., Любіцева О.О. Географія релігій. – К., 1999.
13. Релігіознавчий словник / А.М. Колодний, Б.О. Лобовик. – К.,1996.
14. Рубель В.А. Японська цивілізація: традиційне суспільство і державність. – К., 1997.
15. Филипович Л. Етнологія релігії. – К.,2000.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

<http://www.sno.pro1.ru/lib/> «Студенческое научное общество» → Библиотека
<http://www.gumer.info/> «Библиотека Гумер – гуманитарные науки»
<http://www.hist.msu.ru/ER/Etext/index.html> - документи по Середньовіччю
<http://www.world-history.ru/> - колекція книг
http://www.igor-condr.narod.ru/pages/recom_resurs.html - Список посилань рекомендованих ресурсів на персональному сайті Кондратьєва І.В.
<https://oriental-studies.org.ua/uk/home/> - Інститут Сходознавства НАНУ
<https://skhodoznavstvo.org.ua/uk/about> - журнал «Сходознавство»

ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Студент має право:

- вільно висловлювати свої думки усно або письмово, аргументуючи їх знаннями фактів та використовуючи методологію історичного пізнання;
- вносити пропозиції щодо формування та реалізації власної освітньої траєкторії; активізації власної самостійної пізнавальної діяльності, форм і методів проведення аудиторних занять;
- відпрацьовувати пропущені заняття в установленому порядку;
- отримати індивідуальні консультації у викладача.

Студент зобов'язаний:

- відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого дирекцією розкладу, запізнення на заняття допускається тільки з поважних причин;
- брати активну участь у роботі під час аудиторних занять, дотримуватися правил етичної поведінки, поважати думки та права інших студентів і викладача;
- набрати під час вивчення навчальної дисципліни мінімум 60 балів.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Пропущені з поважної причини заняття дозволяється відпрацьовувати впродовж **двох тижнів** після завершення дії поважної причини і при наявності документа-підстави (довідки, розпорядження про індивідуальних графік відвідування тощо).

Політика щодо академічної доброчесності. Студенти керуються нормами «Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти в національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка» (Наказ Ректора № 383 від 27.12.2019 р. зі змінами і доповненнями від 23.12.2020 (https://drive.google.com/file/d/1TggRAFOOn49g08VcMd_XsZHGYnNpm5LPs/view)).

У процесі виконання завдань забороняються плагіат, фабрикація та фальсифікація результатів, списування, хабарництво.

Політика щодо викладання. Викладання навчальної дисципліни відбувається на засадах студентоцентризму, антропоцентризму, гуманізму, поваги до соціокультурного плюралізму.

Розподіл балів

Види контролю	Кількість занять	Бали	Загальна кількість балів
Робота на лекційному занятті	10	1	до 10
Робота на практичному занятті	13	6	до 78
Самостійна робота.	2	6	до 12
Усього:			до 100

ПРО ВИКЛАДАЧА

доктор історичних наук, доцент, професор кафедри
всесвітньої історії та міжнародних відносин

Кондратьєв Ігор Вікторович

1989-1994 рр. – навчався на історичному факультеті Чернігівського державного педагогічного інституту ім. Т. Г. Шевченка, де здобув освіту «вчитель історії і права».

1994 р. – працював в школі вчителем історії.

1994-1997 рр. навчався в аспірантурі.

1998 р. працював старшим науковим співробітником кафедри історії та археології України.

2005 р. – в Харківському національному університеті ім. В. Н. Каразіна захистив кандидатську дисертацію.

З 1998 р. – асистент, з 2004 р. – старший викладач, з 2005 року – доцент кафедри всесвітньої історії Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г.Шевченка.

2020 р. – в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка захистив докторську дисертацію за спеціальністю 07.00.02 Всесвітня історія.

З 2020 р. – професор кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин НУЧК імені Т.Г.Шевченка.

За час роботи викладав навчальні курси: Історія Стародавнього Сходу, Історія країн Азії та Африки у Середні віки, Нова та Новітня історії країн Азії та Африки, Історія релігій Сходу (іслам, іудаїзм, буддизм та ін.), Історію християнства, Глобальні проблеми сучасності, Історія Середніх віків країн Європи та Америки, Історія Росії, Людина та суспільство на Сході. Автор понад 100 наукових публікацій, у т.ч. кількох монографій.

Публікації:

1. Кондратьєв І.В. Історія релігій Сходу: Буддизм: Навчально-методичний посібник для студентів історичних факультетів вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації. – Чернігів, 2006. – 24 с.
2. Кондратьєв І.В. Історія релігій Сходу: ранні та середньовічні національні релігії : Інформаційний пакет матеріалів для організації навчання за кредитно - модульною системою для студентів історичних факультетів вищих навчальних закладів III – IV рівнів акредитації / 2-е вид. – Чернігів, Чернігівський державний педагогічний університет імені Т.Г.Шевченка, 2007. – 40 с.
3. Кондратьєв І.В. Історія релігій Сходу: Буддизм (Інформаційний пакет матеріалів для організації навчання в кредитно - модульній системі для студентів історичних факультетів вищих навчальних закладів III – IV рівнів акредитації). – Чернігів, Чернігівський державний педагогічний університет імені Т.Г.Шевченка, 2008. – 32 с.
4. Кондратьєв І.В. Історія релігій Сходу: Іслам : навчально-методичний посібник (інформаційний пакет матеріалів для організації навчання за кредитно - модульною системою для студентів історичних факультетів вищих навчальних закладів III – IV рівнів акредитації). – Чернігів: Чернігівський державний педагогічний університет імені Т.Г.Шевченка, 2008. – 44 с.
5. Кондратьєв І.В. Вивчення предмету “Історія релігій Сходу: іудаїзм” в Чернігівському державному педагогічному університеті імені Т.Г.Шевченка // Евреи Левобережной Украины. История и культура: Материалы IV Международного научного семинара. – Чернигов, 2009. – С.128-130.
6. Кондратьєв І. Служебна шляхта Остерського та Любецького староств Київського воєводства – слов'янська та тюркська складники формування // Славістична збірка. Вип.1: Збірка статей за матеріалами Перших Міжнародних наукових Соханівських читань (м.Київ, 18 листопада 2014 р.) / За редакцією Д.Гордієнка та В.Корнієнка. – К.: Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАНУ, 2015. – 396 с. – С.317-325.
7. Кондратьєв І.В. Нова історія країн Азії та Африки: навчально-методичний посібник для студентів заочної форми навчання історичних факультетів вищих навчальних закладів III – IV рівнів акредитації. – Чернігів, Чернігівський національний педагогічний університет імені Т.Г.Шевченка, 2016. – 28 с.
8. Кондратьєв І. Дозволи та заборони євреям Чернігово-Сіверщини у першій половині XVII ст. // Євреї Лівобережної України. Історія та культура. Матеріали XV Міжнародного наукового семінару. Чернігів. Видавець Лозовий., 2020. - 296 с. – С.3-9.